

Paars breekt solidariteit af

Authors	van Oorschot,W.J.H.
Published in	Tribune
Publication Date	1996
Link	https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/8bbbbb4f-8f9e-4dae-b824-51dc6bd145c6
Citation	van Oorschot , W J H 1996 , ' Paars breekt solidariteit af ' , Tribune , no. 16 februari , pp. 28-29 .
Download Date	2025-02-12 07:38:05
Rights	<p>General rights</p> <p>Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research. - You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain - You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal" <p>Take down policy</p> <p>If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.</p>

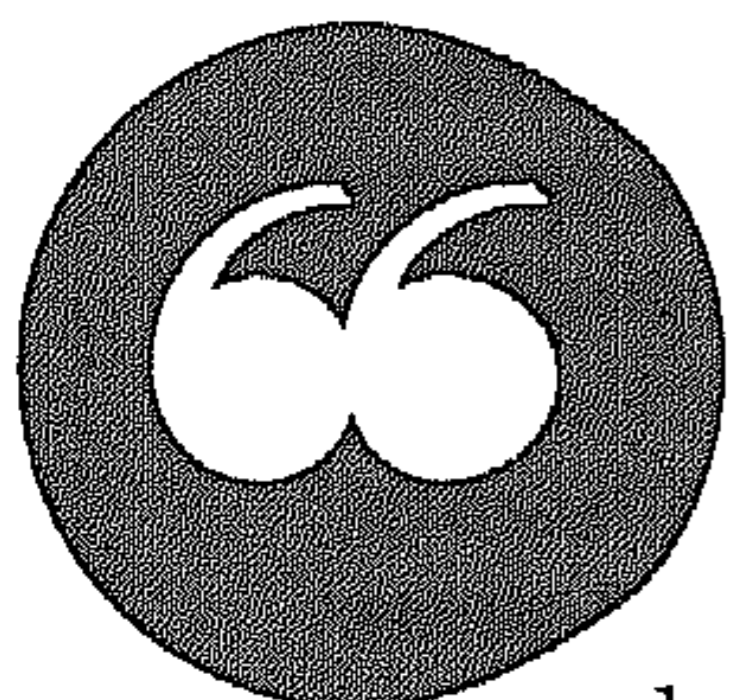
De calculerende burger, wars van solidariteit, is een mythe. Nederlanders hechten sterk aan collectieve sociale zekerheid. Dat concludeert dr. Wim van Oorschot, voorzitter van de vakgroep sociale zekerheidswetenschap van de Katholieke Universiteit Brabant. Zijn onderzoek naar de visie van 'de Nederlander' op werk en uitkeringen verschijnt pas over enkele maanden, maar voor de Tribune geeft Van Oorschot alvast een voorschot.

Sociale-zekerheidswetenschapper Wim van Oorschot:

'Paars breekt solidariteit af'

Dr. Wim van Oorschot: 'Privatisering is het boegbeeld,

De gegevens van het onderzoek hebben we eind '95 verzameld, en de uitwerking is nog lang niet klaar. Maar nu al is duidelijk dat het beeld bevestigd wordt van een eerder onderzoek in de jaren tachtig. De Nederlandse bevolking is zeer gehecht aan het collectieve, solidaire stelsel van sociale zekerheid. En collectief betekent dan nationaal, door de overheid geregeld.

SOLIDARITEIT NIET WEG GEWEEST

De burger zou calculerend zijn, keuzevrijheid eisen en niet van uniformiteit houden. Dat beweren de voorstanders van het selectieve marktmodel, van de privatisering. Als ik onze gegevens bekijk, blijkt er geen enkele grond te zijn voor die opvatting. Mijn conclusie is dat de solidariteit niet weg geweest is in de samenleving. Midden jaren '80 vond driekwart van de mensen dat de uitkeringen gelijk moesten blijven of verhoogd moesten worden. Dat ligt in het nieuwe onderzoek weer in die orde van grootte. Kijk je naar de bijstand, de zwaarst gestigmatiseerde groep, dan zie je nu zelfs minder mensen pleiten voor verlaging van de uitkering dan tien jaar geleden. Méér mensen vinden dat het absolute minimum bereikt is.

Zo'n 80 tot 90 procent van de Nederlanders vindt het belangrijk dat er landelijke verplichte regelingen zijn. Dat geldt

ook voor de Ziektewet. Die wordt nu afgeschaft, terwijl 89 procent van de mensen aangeeft dat een landelijk verplichte Ziektewet heel belangrijk is. Ik denk dat veel mensen zich terecht realiseren wat de voordelen zijn van het collectieve stelsel en dat ze juist een hekel hebben aan die keuzevrijheid. Elke paar maanden weer een nieuwe brief van een verzekeraar, weer nieuwe keuzes moeten maken wat je doet met je pensioen, je WAO, je nabestaandenuitkering. Daar zitten maar weinig mensen op te wachten.

PENSIOENDEBÂCLE IN ENGELAND

Als je wilt zien waartoe het marktstelsel in de praktijk kan leiden, moet je kijken naar de pensioenen in Engeland. De privatisering daarvan is uitgelopen op een gigantisch debâcle. De burgers konden de markt op gaan met de pensioenrechten die ze opgebouwd hadden in het collectief systeem. Honderdduizenden deden dat, veelal gelokt door slechte voorlichting of regelrecht bedrog bij de verkoop van polissen. De meeste van die mensen zitten nu met een *Personal Pension Plan*, waarmee ze veel slechter af zijn. En de *Private Investments Authority*, de overheid dus, gaat nu herstellen wat er nog te herstellen valt.

De private markt opereert niet eerlijk, maar maakt misbruik van de goedgelovigheid van de mensen. Daarbij komen nog andere nadelen. Het selectieve

marktmodel betekent dat er meer risico-selectie plaatsvindt, dat mensen buiten de boot vallen omdat ze premies niet kunnen betalen en dat sommige risico's niet verzekerd worden, omdat ze niet te verzekeren zijn. Bijvoorbeeld het risico van werkloosheid. Op allerlei subtiele manieren bevordert het zo de tweedeling in de maatschappij. Het marktmodel leidt ertoe dat sociale bescherming een privilege wordt van de rijken. Daar komt nog bij dat het macro-economisch gezien ook helemaal niet goedkoper is. Verzekeringsmaatschappijen moeten winst maken. Ze geven grote bedragen uit aan reclame-campagnes. Dat moet allemaal betaald worden.

PRIVATISERING RECHTS BOEGBEELD

Waarom zien we dan toch het selectieve marktmodel opkomen? Wel, het is waar dat het collectieve stelsel ook problemen oproept. Het maakt het gemakkelijk om risico's af te wentelen op het collectief, in plaats van ze zelf te verkleinen. Dit moreel risico, zoals het genoemd wordt, moet weggenomen worden. Dat zit achter de privatiseringgedachte. De vraag is alleen: hoe ver voer je dat door? Waar vind je het juiste evenwicht? Nu schiet het om ideologische redenen veel te ver door. Kijk maar naar de Ziektewet. De eerste twee tot zes weken waren al geprivatiseerd. Negentig procent van alle ziekteverzuim ligt binnen die zes weken. De prikkel om mo-

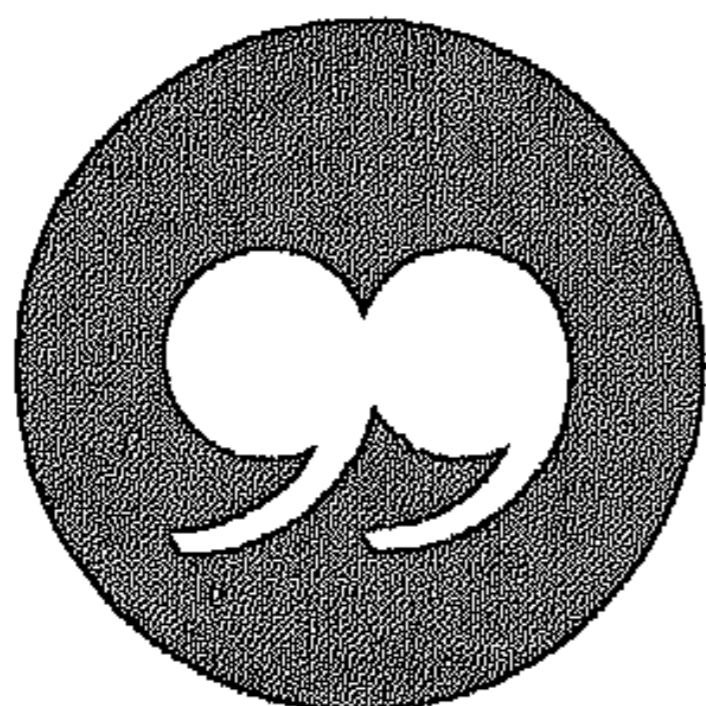

de vlag van rechts in het kabinet en dus moet het...

reel risico tegen te gaan zat dus al in de wet. Dat men nu nog verder gaat, gebeurt puur om ideologische redenen. Privatisering is het boegbeeld, de vlag van rechts in het kabinet en dus moet het. Paars heeft veel te weinig oog voor de nadelen van het selectieve marktmodel. Staatssecretaris Linschoten is monomaan bezig met de privatisering van de sociale zekerheid en wil naar geen enkele kritiek luisteren. Vooral de PvdA zou zich daarvan meer moeten aantrekken. Andere partijen natuurlijk ook, maar de PvdA in het bijzonder. De VVD heeft nu een veel te zware positie in paars.

SOLIDAIRE CULTUUR VERDWIJNT

Er is volop solidariteit onder de Nederlandse bevolking. Maar paars is wel bezig die solidariteit af te breken. Toewerken naar het selectieve marktmodel betekent dat je de concurrentie en de competitie tussen individuen aanwakert. Je schept grotere sociale ongelijkheid en inkomensverschillen en je breekt sociale relaties af. Het eindresultaat is een systeem van ieder voor zich en god voor ons allen. Maar dat laatste zou juist de taak van de overheid moeten zijn. Kort gezegd: met de privatisering breek je niet alleen het solidaire systeem af, maar ook de solidaire cultuur.

RECHT&SLECHT

door juristen van de SP Hulp- en Informatiedienst

Pensioen door de neus geboord

Jean-Louis van Os

molens altijd een stuk langzamer te draaien. Ook de hoogte van de schadevergoeding is vaak onderwerp van discussie. Maar dat ook pensioenverzekeraars zo hun vervelende trekjes hebben, is minder bekend. De gevolgen zijn echter vaak navrant.

MENEER VERSCHUREN uit Nijmegen kan erover meepraten. Van 1955 tot 1978 was er maandelijks pensioenpremie op zijn loon ingehouden. Door een bedrijfsongeval raakte hij in dat laatste jaar volledig arbeidsongeschikt.

Vanaf 1979 zat hij in de WAO. Sindsdien gekluisterd aan een rolstoel, bereikte meneer Verschuren in 1995 de pensioengerechtigde leeftijd; hij werd 65.

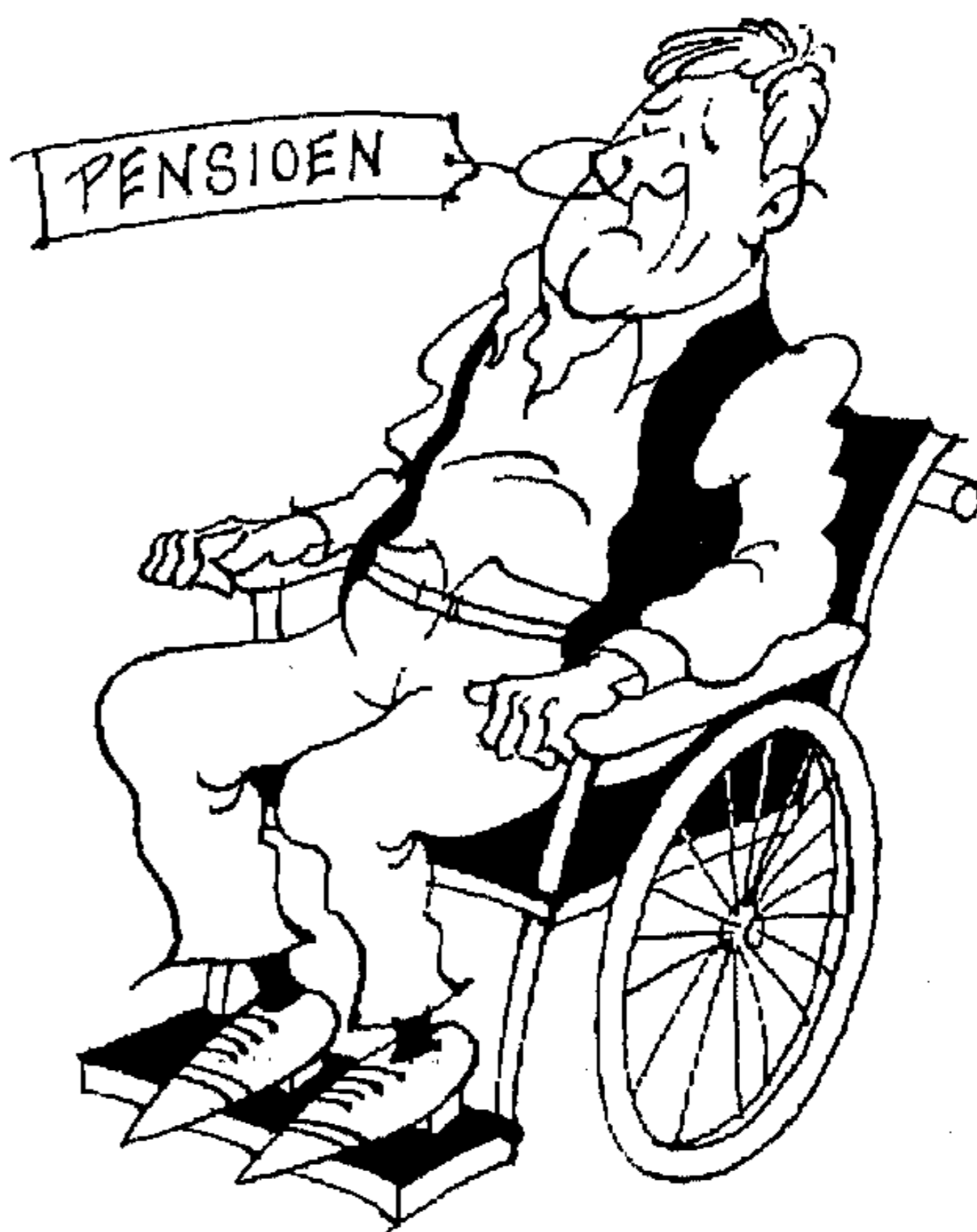
DE AOW-UITKERING ontving onze briefschrijver zonder problemen. Maar het aanvullende bedrijfspensioen, waarvoor hij drieëntwintig jaar premie had betaald, werd een bittere teleurstelling. Wat bleek? De opbouw van het pensioen had alleen plaatsgevonden over de jaren dat hij had gewerkt. Vanaf het moment dat hij in de WAO was terechtgekomen, waren er geen pensioenrechten meer

KLACHTEN OVER verzekeringsmaatschappijen zijn tegenwoordig aan de orde van de dag. Die zijn maar wat snel als de premie geïnd moet worden. Maar als het op uitbetalen aankomt, blijken de

bijgeschreven. De hoogte van het aanvullende bedrijfspensioen viel daardoor heel vies tegen.

WAS DE BESLISSING van de pensioenverzekeraar – het pensioenfonds – juist? Formeel wel. In het reglement van het fonds staat vermeld dat pensioenrechten worden opgebouwd zolang iemand loon ontvangt. En de pensioenopbouw gaat ook verder wanneer men arbeidsongeschikt raakt en in de WAO belandt... maar dan moet dit wel direct aan het fonds worden gemeld. Dat was helaas niet gebeurd. Verschuren was er

gewoonweg niet van op de hoogte dat dit moest; hij was hierover ook nooit ingelicht. De pil was extra bitter, omdat Verschuren vanwege zijn arbeidsongeschiktheid zelfs recht had op een premievrije pensioenopbouw. Met andere woorden: je rechten lopen door, maar pensioenpremie hoeft niet te worden betaald.

HET FONDS HAD formeel dan wel gelijk, maar maatschappelijk is het standpunt natuurlijk niet aanvaardbaar. Het fonds lijdt immers geen enkele schade door Verschuren met terugwerkende kracht zijn volledige pensioenopbouw te gunnen. Sommige fondsen zijn er inmiddels toe overgegaan de premievrije deelneming met terugwerkende kracht te verlenen bij een te late melding. Maar enkele zwaluwen maken nog geen lente. Meld u zich daarom, wanneer de pensioenpremie niet meer wordt betaald; wellicht hebt u recht op premievrije deelneming.